СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 147. Джерзи Сиќі, Н. Дж., вівторок, 27 червня 1933.

VOL. XLI. No. 147. Jersey City, N. J., Tuesday, June 27, 1933. THREE CENTS.

ТРЕТІЙ РІЧНИЙ ЗЇЗД О.Д.В.У.

НЮ ЙОРК. — В днях 24 і 25 червня відбувся третій річний зїзд Орґанізації Державного Відродження України (ОДВУ), на який прибуло поважне число делеґатів з ріжних сторін Америки. Прибув теж делеґат Української Стрілецької Громади з Канади, гром. Павло Дуда. Стрілецьку Громаду зі стейтів заступав д-р В. Ґалан, а Чорноморські Січи от. Евген Драґінда. Були теж заступники багатьох орґанізацій. Найбільшою відрадною подією було те, що на наради прибуло значне число тут роджених молоді, хлопців і дівчат, які брали в нарадах живу участь і висказували свою радість зприводу активізації нашого життя.

Дійсних делеґатів було 70, які заступали 20 відділів ОДВУ, або були відпоручниками 31 ріжних орґанізацій, які працюють разом з ОДВУ. Було приблизно 100 учасників зїзду. Наради відбувалися в Українськім Народнім Домі.

В суботу, 24 червня, радили комісії: орґанізаційна, фінансова, пропаґанди, резолюційна й статутова.

В недільних нарадах головувала вибрана зїздом президія, в якої склад входили: Евген Ляхович, предсідник, і панна Скоропад і І. Ворона, секретарі. Наради відкрито відданням пошани поляглим героям. Потім слідували привіти, які зложили делеґат Канади та відпоручники ріжних орґанізацій, а далі звіти уряду, а то Г. Германа як предсідника, М. Новака його заступника, Е. Скоцка як секретаря рекордового, А. Дубаса секретаря фінансового, Кривеня скарбника й головного орґанізатора Т. Свистуна.

Зі звітів виходило, що орґанізація зросла за останній рік на 100%. Зросла теж жертвенність відділів і членів на допомогу краєви, що виказано цифрами й звітами представників поодиноких відділів ОДВУ.

Ухвалено цілу низку проєктів. Між іншим рішено подбати про один чартер на цілу Америку. Принято теж форму одностою, який задемонстровано.

В резолюціях підкреслено вагу революційної акції опертої на безкомпромісовій боротьбі за державність, веденій власними силами. Зясовано у них теж ідеольоґію націоналізму.

Були два реферати. Д-р Ґалан говорив про потребу кооперації Української Стрілецької Громади, Січей і ОДВУ в справах підготовки воєнного поготівля, а Т. Свистун про те, як поширити ОДВУ, а головно, як притягнути до неї молодь.

До нового уряду ОДВУ ввійшли: Григорій Герман, предсідник; Микола Новак, заступник предсідника; Евген Скоцко, рекордовий секретар; Андрій Дубас, фінансовий секретар; Василь Ґельнер, скарбник. Головним орґанізатором вибрано Теодора Свистуна. До контрольної комісії ввійшли: Маланчук, Кривень і Калина.

Зїзд висказав признання старому урядови за добру працю. Стверджено теж, що обїздка п. Е. Ляховича з рефератами про ідеольоґію націоналістів мала добрі наслідки. Зїзд закінчено в неділю вечером в 7 годині відспіванням національного гимну.

Вечера, яку влаштовано для учасників зїзду і гостей заходами жіноцтва, яке стоїть у рядах ОДВУ залишила на всіх учасниках надзвичайно миле враження. Цей настрій відбився і на збірці, яку переведено підчас вечері, а яка принесла $302. Жертви призначено на допомогу визвольній боротьбі.

Довгий ряд промовців, старших і молодших, жінок і мущин, тут роджених і краєвих, з Ню Йорку, Филаделфії, Шікаґо, Канади, з Конетикот і з інших стейтів порушили цілу низку ріжних питань та ствердили, що коли є добра воля й ідея, то завжди є і шлях до співпраці для добра великої ідеї визволення українського народу. Гостей привитав гром. Готра, представивши тостместра, гром. Дмитра Галичина, котрий мав провід у програмі вечора. Промовляли: Галичин, Герман, Мурашко, Мишуга, пані Середова, о. Гундяк, гром. Дуда з Канади, Гузар, панна Скоропад, Дембіцький, Ревюк, Свистун, Галенда, пані Скубова, Семочко, Калина, Чагарин, Радик, Павловський, панна Чагарин, Драґінда, Федусь, Гредчук, Лисюк, Ляхович.

Промови були переплітані співами оперової співачки, пані М. Гребенецької, співака Г. Павловського, Т. Свистуна, Скоробогача і Щигола. Закінчено свято відспіванням стрілецьких пісень цілим загалом, а потім піснею „Не пора" і національним гимном.

ЗА КОРОТШІ ГОДИНИ ПРАЦІ Й ВИЩІ ПЛАТНІ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Джансон, директор кампанії економічної відбудови краю, говорив на радіо про економічну потребу негайного заведення у промислі мінімальної заплати 45 центів за годину праці, як теж про потребу заведення 32-годинного тижня праці.

ЗА ЗБРУЧЕМ І НАД ЗБРУЧЕМ.

З того боку Збруча тепер напливає знов багато втікачів; це головно селяни з надграничних околиць, що мають по цім боці коло границі своїх свояків. Багато їх перепиняють на границі, большевики, багато з них при тім гине, а лише деяким удається перейти Збруч. Та їх польська поліція звичайно зараз відставляє назад на большевицький бік. Недавно одному українському діячеви вдалося виєднати в борщівськім старостві і тернопільськім воєвідстві, що кільканацять утікачів не видалили з Польщі, хоч уже привели їх над границю. Тернопільський воєвода заявив, що не може пособляти втікачам, бо якби з тамтого боку хлинула хвиля нещасних, то Польща мала би ріжні клопоти. Та нема того „страху", бо границі густо обставлені і хіба чудом дехто продирається на цей бік. Недавно перебігли родичі з трома дітьми. Оповідають, що большевики ловлять навіть псів і собачим мясом годують робітників на „колгоспах".

САМОГУБСТВО В ЖИДІВСЬКІЙ РОДИНІ.

У Чернівцях стався небуденний випадок. Жінка залізничого урядовця, Павліна Наґлер, покінчила своє життя самогубством. До цього довела молоду жінку поведінка її тещі. Чоловік, довідавшися про це нещастя, кинувся зараз з другого поверха помешкання своєї мами. Його відвезли до лікарні, де перевели операцію. Покалічення не загрожує його життю. Він зломив лише ногу. Але його духовий стан зовсім ненормальний. Він поводиться як шалений і каже, що не буде жити після смерти своєї жінки. В недогляненій хвилині він завдав собі не знати як здобутим ножем глибоку рану. Та його завчасу відратовано вдруге.

НЕ ХОТІЛА БУТИ СИНОВИ ТЯГАРОМ.

У Відні трапився цікавий випадок самогубства. 86-літня Францішка Пік, що жила на ласці у свойого сина, повісилася на віконній рамі: Коли син повернувся з праці до дому, застав уже тільки холодного трупа матері. У листі, який вона залишила, пише до сина, що не хоче бути йому тягаром у таких ажких часах і тому відбирає собі життя.

ВОВКИ РОЗДЕРЛИ ДИТИНУ.

Селянці Михайлині Дідош, у селі Гащин, пов. Барановичі, пропала дня 6. травня ц. р. 7-літня дівчинка Маруся, яка пасла в лісі корову. Цими днями знайдено в лісі обіджений з мяса діточий кістяк, а на ньому куски подертого одіння, по якому згодом виявилося, що це кістяк Марусі Дідош. Здогадуються, що нещасну дитину роздерли вовки.

МАТЕРІ СТАВЛЯТЬ УЛЬТИМАТ.

Один з французьких часописів розписав анкету на тему: „Більше дітей?" Товариство жінок з міста Сесанж відповіло на це: „Доки не буде повного розброєння, так як нам обіцяли після недавнього некольного проливу крови, доти не дамо життя дітям".

НЕСВІДОМІСТЬ І ТЕМНОТА ПРИЧИНОЮ ВТРАТИ ЗАОЩАДЖЕНИХ ГРОШЕЙ.

Водовоз Шепсель Кантерман у Дубні заощаджений за довгі роки цілий свій дорібок в сумі 100 долярів укрив в своїх чоботях між віхтями і підошвами. Колиж одного дня почув про спадок курсу доляра, хотів переміняти доляри на золоті. Виняв з чобіт цілком згнилі банкноти, що не мали вже ніякої вартости. В розпуці мало не покінчив самогубством.

ЦІЛА РОДИНА ЗГИНУЛА В ПОЛУМІНІ.

У мешкання селянина в одній місцевости біля Ревaля (Естонія) ударив грім і запалив його. Згоріло ціле господарство, а в полумінї згинув і сам власник дому та ціла його родина, зложена з 4 осіб.

ЗАКАРПАТСЬКА ФІЛЬМА.

До Праги вернувся із Закарпаття режісер Кернанський. Там він із головними артистами: Марліс Ґінальською, Блянкою Валеською, Володимиром Борським і Олександром Тшебовським накрутив останні сцени для фільми „Зі світа лісових самотин".

ПІДПАЛ З МЕТОЮ ОДЕРЖАННЯ АСЕКУРАЦІЇ.

В селі Обгові, судобицької волости, на Дубенщині, Давид Царук підмовив Соломію Солонько і Павла Пашковського до підпалу його будинків з метою одержання асекураційної премії, що ті й зробили. Згоріли дім, стодола і хлів Царука, а від тих будинків занялися дім, стодола і 2 шопи сусідів-кревняків Царука. По переведенні слідства все виявилось і всі троє помандрували до вязниці. Шкоди обчисляють на 4,000 зол.

ПРОТИРЕВІЗІОНІСТИЧНІ МАНІФЕСТАЦІЇ В УЖГОРОДІ.

В Ужгороді відбулися маніфестаційні збори. Похід, у якому взяли участь 7,000 осіб, перейшов містом, прикрашеним прапорами. Перед будинком жупанату промовляв міський радний Сова в імени міста Ужгороду, д-р Камінський та д-р Юлій Бращайко, заступник чесько-словацької народньої ради проф. Равшер і кілька інших бесідників, які заявилися проти всяких спроб ревізії границь і пригадували гнет за мадярської влади та розквіт Підкарпаття за чехословацької влади.

ЗВІРСЬКИЙ КОНДУКТОР.

До шпиталю у Львові привезли раненого 23-літнього сільського робітника Микиту Мрака з Тустанович (пов. Жидачів). В пошукуванні праці вибрався Мрак до Самбора. Йшов пішки залізничим шляхом. Біля стації Коропуж Мрак вскочив на ступінь поїзду, що саме надїхав. Кондуктор скинув Мрака, хоч цей держався з усієї сили барієри, та зіпхнув його на шлях. Колеса поїзду роздавили Мракови праву ногу та відрізали ліву стопу. Кондуктор не спинив поїзду. Стан Мрака дуже грізний. Поліція повідомила прокуратуру про подію, а ця зарядила вишукати того кондуктора.

ФАВОРИЗОВАНІ.

Два роки тому небіжчик-часопис „Землѧ Волиньска" назвав Волинь „Ельдорадом". Отверто кажучи, сюди тягнеться найгірший елемент. Гірше ще те, що цей елемент фаворизували, клали в підвалину місцевого суспільного життя. Він має бути культуртреґером й орґанізатором життєвого апарату. Він повинен був заступити відсовуваний від кермуючих орґанів український елемент. Пройшло, як бачимо, не багато часу, і тепер з цим елементом багато клопоту. В останнім часі просто не везе з ним, а особливо в Луцьку.

ГРАБІЖНИЦЬКЕ ВБИВСТВО.

У Любелі, пов. Жовква, два невідомі чоловіки вкрали в Дмитра Маєвського 800 зол. Маєвський почув рух і збудився. Злодії втекли. Маєвський вибіг на подвіря та пізнав, що то були Ілько Маслюк і Іван Лучко. На крик Маєвського побудилися сусіди, а один із них, 58-літній Гнат Волох, став здоганяти злодіїв. Тут Ілько Маслюк вистрілив з кріса тричі до Волоха та вбив його. Поліція арештувала обох. Знайшли в них кілька крісів і муніцію. Оба станутъ мабуть перед наглим судом у Львові.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

В Клюжу скоїлася 31. травня ц. р. страшна родинна траґедія. Безробітний 24-літній зарібник Веґ Ґюля, котрого покинула його 22-літня жінка, остався сам з однолітньою дитиною. Безустанні просьби, щоби жінка вернулась додому, нічого не помагали. Дня 31. травня пішов Веґ Ґюля до дому своїх тестів. Він узяв з собою карабін Манліхерової системи. І тепер не міг він допроситися, щоби жінка вернулася додому. З розпуки застрілив він свою жінку, тестя, тещу й свою дитину, а вкінці й самого себе.

„КОЛЄКТИВІЗАЦІЯ ЦЕ ЗАКРІПОЩЕННЯ".

В Москві у фабриці ім. Кагановича вирішував партійний актив, як зорганізувати чистку партії. Ніхто не забирав голосу. Тоді один з комуністів перервав мовчанку словами: „Щож ви, товариші, мовчите. Таке важне діло, як чистка, а ви мовчите і сидите як сови". Дальше показалося, що з політнаукою в ячейках зле, що кружки не працюють, що дисципліна падає, бо по 7 місяців не платять членських вкладок. В студентській ячейці хемічного інституту в Москві одна студентка ствердила, що не всі знають навіть головні основи марксизму-ленінізму. Так один студент сказав: „Лєнін нічого нового не сказав у справі диктатури пролетаріяту", а інший студент-комуніст сміло заявив, що „колєктивізація — це закріпощення". Такі відповіди комуністів свідчать про „буржуазне переродження". — („Правда", 25. травня).

ПЕВНІВЩИНА.

Імпортовані на Волинське Ельдорадо „політики" українського походження день за днем усе більше компромітують як себе, так і тих, що їх спровадили сюди „для заміреня" Волині. Одним словом, у волинському воєвідстві діється зле.

РАДЯНСЬКА РОСІЯ ЗВЯЗУЄТЬСЯ ТІСНІШЕ З ФРАНЦІЄЮ Й ПОЛЬЩЕЮ

БОЛЬШЕВИКИ ВІДВЕРТАЮТЬСЯ ВІД НІМЕЧЧИНИ Й ПРИЄДНУЮТЬСЯ ДО ДЕРЖАВ, СТОРОННИЦЬ НЕПОРУШНОСТИ ВЕРЗАЙСЬКОГО МИРА.

МОСКВА (СССР). — На лондонській економічній конференції відбувається дуже цікава політична подія міжнародного значіння. Радянська Росія все більше відривається від Німеччини й старається звязатись тісніше з Францією, Польщею, Румунією та взагалі з малою антантою. Радянська Росія тепер виразно стала на сторону держав, які противляться ревізії Верзайського мира та які стараються за всяку ціну втримати непорушними теперішні кордони держав.

Звертає на себе увагу нота, яку радянський уряд вислав до Берліна зприводу заяви Гуґенберґа на лондонській конференції в справі німецької експанзії на схід. Большевики отверто пишуть у своїй ноті, що Німеччина порушила договір дружби, який вона мала з радянською Росією. Користуючися смертю німецької комуністки, Кляри Цеткін, большевики влаштували їй у Москві демонстраційний похорон, щоби підкресливи свої симпатії „жертвам гітлєрівського уряду".

Цікаве ще й те, що Поляки знову звели большевиків для переговорів з Румунами в Лондоні в справі підписання пакту про ненапад і про взаїмну ґарантію державних кордонів Росії і Румунії. Чеська преса вже знову підняла питання про панславізм, як противагу панґерманізмови. Навіть Югославія ставиться тепер прихильніше до радянської Росії, бо бачить, що большевики починають відроджувати й оживляти традиційну панславянську політику царської Росії. Отже в Европі тепер укладається нове уґрупування держав.

ЯПОНЦІ ГОТОВІ КУПИТИ ВЛАДИВОСТОК.

ТОКІЮ (Японія). — Тут почалися переговори між російськими та манджурськими представниками в справі купівлі Східно-Китайської залізниці урядом манджурії. Японська преса пише про те, що має стати на чергу також продаж Японії російської залізниці, яка перетинає Приморя від стації Пограничная до Владивостока, бо з продажю Східно-Китайської залізниці залізниця Поґраничная-Владивосток лишиться в російських руках мертвою.

Таксамо ґазети натякають, що Японія не від того, щоб купити від Росії порт Владивосток. З добре поінформованих джерел кажуть, що цілком можливо, що большевики зрештою продадуть Японії й цей одинокий російський порт над Тихим океаном. Взагалі найближчі місяці можуть принести повну ліквідацію російського панування на берегах Тихого океану.

АРЕШТИ МАКЕДОНЦІВ У БОЛГАРІЇ.

СОФІЯ (Болгарія). — Ціла болгарська держава була 19 годин відрізана від усього світа. За межі Болгарії не випускали людей, не допускали комунікації, навіть телеграфічної й телефонічної. В тім часі болгарська поліція та військо переводили арешти македонських революціонерів у всіх містах Болгарії.

Уряд Болгарії рішив припинити кріваву війну між двома фракціями македонських революціонерів. Ця війна в останніх роках досягла небувалих розмірів, бо майже кождого тижня трапляються вбивства македонських революціонерів. Підчас ревізій та арештів Македонців у Болгарії був оголошений стан облоги.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ КВАСИТЬСЯ ДАЛІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Лондонська економічна конференція почала вже третій тиждень своєї праці, але наслідків її ще не видно. Ще до цього часу ріжні держави мають свої програми економічної відбудови світа й ті програми ще далекі від погодження між собою.

Покищо не боїться розбиття конференції тепер, але також не мають великих надій на успішне закінчення нею праць. Тепер лише накреслено новий розподіл держав та їх уґрупування.

КОНТРОЛЯ ЧУЖИНЕЦЬКИХ ЛІТАКІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Вся преса далі пише про те, що Німеччина не має можливости пильнувати своїх інтересів у повітрю над власною територією. Чужинецькі літаки тепер свобідно перелітають через її територію, не стрічаючи ніякої контролі. Тому ті літаки можуть не лише розкидати відозви проти уряду, але навіть, колиб захотіли, то моглиб і бомби кидати.

Тому ґазети повели рішучу кампанію за зміну Верзайського мира й дозволу Німеччині мати хоч небагато воєнних літаків, які моглиб переслідувати чужинецькі літаки, що виявлять якийнебудь акт, направлений проти Німеччини. Уряд дав наказ всім комерційним аеропортам слідкувати за чужинецькими літаками, які появляються над німецькою територією. Про підозрілі літаки кождий аеропорт має доносити до централі повітроплавства в Берліні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загранице:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АВСТРІЯ Й НІМЕЧЧИНА

Між Австрією й Німеччиною, які в часі світової війни були собі найвірнішими союзниками, ведеться тепер мирна, але проте завзята війна. Уряди цих держав себе взаємно поборюють. Уряд Німеччини говорить про уряд Австрії як про зрадників спільної справи. Понад австрійську територію літають літаки, розкидаючи летючки з погрозами. Не здержуються навіть перед чужими державами, зібраними на лондонській конференції, компромітуючи себе взаємно.

Все це мусить викликати враження дивної суматохи не лише тому, що Австрія й Німеччина були союзниками у великій війні, яка скінчилася ще 15 літ тому, але ще більше тому, що обі держави лучила й по війні спільність інтересів. Обі держави потерпіли у війні. Обі були побиті й мусіли приняти тяжкі, кривдячі умови в мировім договорі. Обі гнулися під тягаром міжнародних зобовязань. Обі мріяли про ревізію мирових договорів.

Лучила їх теж не лише ненависть спільного ворога, але й спільне прямування. Обі держави заселені тим самим народом, а цей нарід з природи річи став тепер змагати до обєднання в одну державу. Та мирові договори мали в собі умову, що Німці Австрії не можуть злучитися з Німцями Німеччини без дозволу аліянтів. І Німці Австрії й Німці Німеччини мріяли про той час, коли сила аліянтів упаде до того, що вони не будуть мати сили противитися злуці Австрії й Німеччини в одну державу.

Ще рік тому не було найменшого сумніву, що якби так перевести голосування над питанням злуки Австрії й Німеччини, то Австрійці заявилися за злуку подавляючою більшістю. Нині Австрія змінилася настільки, що вона хоче бути самостійною, не хоче злуки з Німеччиною та шукає умовин економічної самостійности, яка є все гарантією самостійности політичної. Цю переміну в психольогії Австрійців заподіяли Гітлер і „націс". Політика Гітлера супроти католиків зробила з австрійських „християнських соціялістів" завзятих самостійників, а нестерпуча політика супроти соціялістів переконала австрійських соціялістів, що хоч як ненавидний їм уряд Дольфуса, то всетаки він менше лихо, як його зрівняти з можливим урядом національних соціялістів.

Так мається справа нині, та ситуація в середній Европі тепер скоро міняється. Німецькі „націс" грозять Дольфусови розправою. Знаючи слабість Австрії, вони справді можуть здобутися на якусь акцію проти неї.

ЕКСПОНАТИ УКРАЇНСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В ШІКАГО

Українська Господарська Академія в Чехословацькій Републиці, допомагаючи Українському Комітетови в Шікаго, виготовила на Світову Виставу сім мап площею 4 кв. метрів кожна, та 12 картограм і діяграм від 1 до 1½ кв. метр. кожна, що характеризують ріжні сторони життя на українській території в Европі.

1) Українську етнографічну територію в Европі (мапа) показано простором земель, що на них з давніх давен живе українська нація.

Простір української етнографічної території в Европі означається в 800 тис. кв. кільометрів (799,468) з загальним числом ріжного населення 52 мілїонів душ (51,719,631).

Більша частина цієї території, а саме біля 451.6 тис. кв. км. з населенням 31.9 міл. душ складає Українська СРР. Решта входить до складу держав: СРСР, Польщі, Румунії та Чехословаччини.

Мапа не тільки подає загальну українську етнографічну територію, але й ті її частини, що уявляють з себе чисту національну територію з більш ніж 75% населення української національности, далі територію з переважаючою більшістю (більш 50%) населення української національности, а також частини території з мішаним складом населення української та інших важливіщих національностей. Все це зазначено барвами й штриховкою.

Для доповнення уяви про поодинокі частини української етнографічної території на мапі подано малюнки типів населення (19 малюнків). На мапі подано три діяграми, що характеризують етнографічну територію за її простором, скількістю і природним простором населення серед інших націй европейского континенту.

До мапи додається окрему картограму, що дає густотою барв і штриховкою відомости про густоту населення в ріжних (10) районах етнографічної території.

2) Будівельні памятки України в етнографічних межах (мапа). Вона має на меті показати зразки давнього й новіщого будівельного мистецтва на українських землях та цілий історичний процес динаміки української етнографічної теріторії.

Вибрано й подано найвизначніші будови, або найкращі чи то з типових і характеристичних, чи то рідких будов на ріжних частинах української етнографічної теріторії (52 малюнки): два центри староукраїнської культури й зорганізованого суспільного життя — Київщини і Чернигівщини та Галичини й Карпат, — степові райони разом із східною частиною УСРР (Слобожанщина) та, нарешті, наймолодші по часі: заселення українські землі Північний Кавказ.

3) Мапа географічна та підземних багацтв української етнографічної території в Европі.

На ній подано 30 барвами геольогічну структуру української території та окремими образами важливіші родовища корисних копалин.

За цими даними найбільші природні багацтва українських земель складають:

1) Запаси камяного вугля 68,100 міл. тон. Є крім того й запаси бурого вугля в скількости 1,045 міл. тони;

2) Запаси нафти в скількости 1,045 міл. тон та запаси повітряного — сухого торфу, що дають 2,087 міл. тон.

3) Запаси залізної руди, в розмірі 1,267 міл. тон. З інших копалин слід зазначити запаси манганової руди (76.4 міл. тон) залізистих кварцітів (40. 900 міл. тон), досліджених каолінів (15,650 тис. тон), ртутної руди (120 тис. тон), та фосфоритів (4,560 тис. тон).

На мапі для двох головних паливних копалень (вугля та нафти) подано образами діяграми, що порівнюють запаси українських земель з деякими іншими державами.

Доповненням до мапи є окрема діяграма в образах що визначає потенціяльну гидроенергію на Україні в порівнанні з аналогічними даними деяких інших держав.

4) Картограма та діяграма лісів української етнографічної території в Европі. Ціла лісова площа українських земель складає 9,564 тис. гектарів. В межах УСРР знаходиться 3.6 міл. гектарів площі лісів (36%), в Галичині, на Волині й Поліссі — 9.3 міл. гектарів (34%); на Кубані і Чорноморю — 1.6 міл. гектарів (17%) і на Підкарпаттю та Буковині біля 1 міл. гектарів (11%).

З доданої до мапи в образах діяграми видно, що коефіцієнт лісистости на українських землях значно ріжниться по окремих її частинах. Землі Підкарпаття й Буковини мають коефіцієнт залїснення від 40—50%; Галичина, Волинь і Полісся — 25%, Кубань з Чорноморям — 15% і УСРР — 8.4%.

Щодо лісових пород, то 59% цілої площі лісів займають листовні родини, з яких головну вагу мають дубові ліси (займають 26% цілої лісової площі); шпилькові родини займають лише 41% цілої лісової площі.

5) Мапа сільського господарства та ґрунтів української етнографічної території в Европі.

На цій мапі подано в 42 фарбах мапу ґрунтів етнографічної території України і по окремих районах образами нанесено: скількість ужитків, розподіл по культурах та скотарство України. Загальна площа вжитків українських земель складає 79.5 міл. гектарів. З того припадає на УСРР — 40.3 міл. гектарів, на частину північного Кавказу 25.7 міл. гектарів, решта на землі в межах інших держав.

З цієї площі під засівом с.-г. ростин було 36.0 міл. гектарів на всіх українських землях.

З олійних ростин відмітимо площу під соняшником — 2.3 міл. гектарів та під промисловими ростинами — цукровим буряком — 657.0 тис. гектарів і бараболею — 788.5 тис. гектарів.

Щодо удоби, то на українських землях її обчислено в таких скількостях: коней 7.7 міл. голов, рогатої худоби — 13.8 міл., свиней — 8.9 міл. і овець та кіз — 11.7 міл. голов.

До мапи додано 3 діяграми в образах, на яких порівнюється розміри посівних площ, ріжного роду худоби і коефіцієнти збору врожаю головних культур з 1 гектара на Україні з такими самими даними в інших країнах.

6) Мапа промисловости української етнографічної території в Европі.

Виготовлена в барвах з населенням по районах в образах окремих груп галузей промисловости.

Головніші групи промисловости:

I. Харчова і смакова промисловість, вартість продукції 779.2 міл. руб.

II. Гірничо-заводська 440.3 міл. руб.

III. Машино - будівельна 99 міл. руб.

IV. Оброблення металів 94.6 міл. руб.

V. Добування й оброблення мінералів 52.3 міл. руб.

На мапі подано в образах 3 діяграми. В першій з них показана продукція по даних 1928—1929 рр. (цілу вартість оцінюєтся на 3.167 міл. карб.). В другій діяграмі в образах подається продукція сталі в УСРР в порівнанні з іншими країнами. В третій порівнується потужність силових закладів по українських землях з аналогічними даними для інших держав.

До мапи додано три окремі в образах діяграми, що порівнюють продукцію на українських землях бурякового цукру, скількість здобутої нафти і камяного вугля та антрациту з іншими державами світа. Для освітлення значіння, яке має промисловість УСРР (найбільшої частини українських земель) в промисловости цілого Радянського Союзу, подано окрему діяграму в образах.

7) Мапа установ „Сільського Господаря" на українських землях під Польщею. По матеріялах поданих „Сільським Господарем" виготовлена мапа (площею біля 4 кв. м. та 2 діяграми, на яких барвами та образами зазначено розвиток чинности цієї установи (розвиток філій, кружків, контролі молочарства, скількости передплатників жуюналу „С. Г.", зросту скількости працюючих інженірів-агрономів).

8) Схема організації Української Господарської Академії в Подебрадах ЧСР. Разом з експонатами, про які говорилося вище, подано схему організації Української Господарської Академії. Експонати виготовив Технічно - Господарський Інститут при Академії.

І. І-к.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ПРОТЕСТ.

Большевицька „Правда" підносить протест проти плянів німецьких політиків походу на Україну.

Забуває московська „Правда", що похід Німців на Україну в 1918 році й похід большевиків у 1918 році мали таку саму правну основу, себто ніякої правної основи не мали. Україна правно не повинна належати ні до Москви ні до Берліна, а до Українців. Німці й Москалі там однакові грабіжники.

ВСІ ВОНИ ОДНАКОВІ.

Керенський, лідер російських балакучих лібералів з 1917 року, плаче над тяжкою недолею Росії під большевиками та просить лондонську конференцію, щоби вислала до Росії слідчу комісію, яка розкрила би дійсний стан річей. І говорить про спеціяльно тяжкі умовини на Україні.

Старий балакун, видно, ще не навчився, що Україна — не Росія. Як старі Бурбони, скинені французькі королі: нічого не забули й нічого не навчились.

І так про права Росії до України говорить з одного боку большевицька „Правда", а з другого — провідник лібералів. Між собою вони люблятся як пес з котом, але супроти України вони на одну дудку грають.

ЧУТКИ Й НАСЛІДКИ.

Цікаву научку газетярам дав англійський премієр. Він звернув їм увагу, що вони ласі на всякі чутки й сплетні. Зараз їх пускають у газети і не дивляться, яке лихо це спричинює. Лихо в тому, що чутки звичайно заповідають невдачу, бо всякі публичні події, головно конференції, відбуваються повоолі, себто довго не виказують практичних наслідків. У такій атмосфері легко появится чутці про непоборну трудність. Ця чутка потім сама стає перешкодою, яку треба поборювати.

Це була научка премієра для газетярів. Та чи лише газетярі бавляться в сплетні, не думаючи про наслідки своєї забави?...

МАГІЧНА ГОСПОДАРКА.

Агенти пропаганди для уряду запевняють, що уряд рішучо й твердо стоїть при своїй постанові, що споживчі, а головно робітники, не мають бути заставлені платити більше за необхідні для життя річи.

Тимчасом урядова субсидія для фармерів, що управляють пшеницею, означає піднесення ціни хліба на 1 цент на бохонці.

Газети питаються: чи уряд не думає, що хтось має цей цент заплатити?

НА ПОМІЧ ПИСЬМЕННИКАМ.

Мадярські письменники в тяжкому стані, каже мадярська преса. Щоби їм помогти, влаштовано оригінальний письменницький тиждень. На головних улицях мадярської столиці уставлено 120 пестро розмальованих шатер, у котрих письменники самі продавали свої твори, зараз таки додаючи до кождої книжки власноручний підпис. Спроба мала великий успіх: хоча книжки продавано по знижених цінах, то всетаки продано їх стільки, що багато письменників не будуть голодувати.

Що подумають собі українські письменники, читаючи цю новинку?

— Тату, що то є закон тяжкости?

— Не знаю! Не можу затямити собі всіх тих законів, коли їх що хвилини видають, усе нові й нові.

Г. КРАШАНКО.

НЕ ХОЧЕМО ЧУЖОГО!

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.
(КНЯЖИЙ ВІК).

(7)

— Ви яким чудом вгадали? Що я доміркувався хто ви, не велике диво. Про вас чула кожда дитина в сих сторонах. І я багато чув про ваші пригоди, про ваші терпіння. Моїм горячим бажанням було зійтися з вами. Ваш вигляд, грецька мова і та дрібка, що ви про себе згадали, кажуть мені, з ким я зійшовся. Про мене в сих сторонах ніхто не знає. Мене вислали в світ ще тоді, коли я замолодий був, щоби на мене хтось звертав увагу. Назад під батьківську стріху я вернувся щойно три тижні тому. Оноді я перший раз вийшов з хати на полювання і вже зблудив. Не жалую сего, бо зійшовся з вами.

— Коли так, то ти ще нікого з околиці не знаєш?

— Та не знаю. Мама каже мені вибратися до Перемишля, до єпископа, бо він якийсь далекий мій дядько... в другій лінії. Мама надіється, що при його помочі я міг би дістатися до княжої дружини.

— Се, що ти в лісі зблудив, твоє щастя! — сміявся Борота. — Єпископ в монастирі у Вишни. Буде там ще пару днів. Я в дорозі до нього з дуже важним ділом. Поїду завтра. Тебе возьму з собою... Відтам поїду до боярина Завади. Його двір під Вишнею.

— Тільки до Завадова не беріть його! — крикнув отець Симеон. — Для такого молокососа, то дуже небезпечний двір. Там дві, дуже гарні жінки: мама і донька. То сотворіння, виведені Богом на світ з кости першого чоловіка на згубу людей, на покусу, на праву руку сатани. Правда, що без жінки не було би й нас, і скучно було би на світі. Та за те через неї пропадаємо ми, пропадає світ. Всяку жінку треба проклинати!

Напився меду отець Симеон і з широкого чола стер краплістий піт.

— Коли ви так думаете про білоголови, то чому я не раз і не два попав на вас у Завади? Бувало й тоді, коли господаря не було дома.

— Спрага! — відповів монах. — Спрага заганяла мене до двора Завади. Ще і там буде заганяти... В його льохах буває грецьке вино, до якого я привик ще будучи дитиною. Не я винен, що у Завади гостей обслугує не якийсь старий, поломаний невільник, а молода і гарна жінка. Дивуюся, що така молода вийшла за такого старого... Хіба злакомилася на його маєтки і на те, що він неначе другий князь сеї землі... Отже не гадайте, що до Завади тягне мене краса його жінки, чи його доньки.

— Ми не монахи, тож нам вільно не лиш до вина і до меду Завади. Для нас може бути миле також товариство цілої його родини. Сеж не гріх. Хіба ви самі не вяжете на віки мужа з жінкою?

Се є конечности. Се конечне лихо, щоби людство не щезло з лиця землі. Хтож хвалив би Господа, як би не стало вірних? Перед тою конечністю й ми, божі слуги, капітулюємо. Для сеї конечности не бороню вам сего молодого ввести в дім, де жиє така покуса. Дім боярина Завади виплатиться пізнати хочби лише тому, що ніде не побачиш такої поважної матери, як жінка Завади, ні такої гарної доньки, як її Ірина. То райська квітка! І божі ангели не кращі від неї. Коли увійде до церкви, то хотіть молитися до неї, не до...

Монах прикусив язика. Лиш руки склав як до молитви. Стефан здивований витріщив на нього очи. Борота розсміявся і сказав:

— Щойно перед хвилею ви цілком інакше говорили про жінки.

— Перед хвилею говорив побожний монах. Тепер забалакав чоловік, в котрого жилах пливе кров, не сироватка.

— І я скажу, — додав Борота — що кращої дівчини, хочби й подібної, як донька Завади, Ірина, я ніде не бачив. Я вже старий і моя кров не бурится і вже не зачинає скорше кружляти, коли побачить гарну дівчину. Та всеж таки, що гарне, то і я знаю. Надивився на жінки в чужих краях. І в полудневих, де вони, найкращі. Та вони там гарні тільки, поки молоді. Як постаріються, то в прирівнанню до них красою є найпоганіща наша стара чарівниця.

— Такі, що й сатана не годен бути поганіший! — додав монах.

— Ірина інша краса, — тягнув Борота далі; — така, якої південний світ не знає. Південні жінки неначе з вогню уліплені, що бухне, згасне і лишається попіл. Наші з живого тіла.

— Користай, хлопче, з нагоди, — заохочував монах. Бодай раз в життю глянь на гарне личко. Неодин щасливий був би, лиш раз глянувши на ту Ірину. Як ти може вродився в чепци, або як і без того маєш щастя, то...

— А чомуж би ні? — недоповідженую монахом думку Борота доповнив неясними, та зрозумілими словами. — Жінки ще не маєш...

Бенько розсміявся і відповів:

— Я ані не думаю так скоро власне гніздо класти. Я люблю мандрівки, а жінка заскоро приковує до хати. На двір Завади годі мені їхати тепер. Я тут сам, лише з двома собаками. Мій одяг не такий, щоби мож було показатися в хаті такого боярина. В чужій хаті треба шанувати чужий звичай, або не пхатися до неї. Якби я до нього загостив, так як стою, то він гадав би, що я прийшов нарошно на те, щоби його зневажити.

Отець Симеон витягнувся, голосно позіхнув і промовив:

— Через вас я тут так засидівся, що вже запізно їхати до Вишні. А вже пора йти спати. Хіба десь тут ляжу. Гірше як в моїй келії не буде. Наш отець ігумен каже нам спати на голих дошках. І в ночи дзвінок будить до молитви.

— Виж на те монах, щоби жити життям святих, — сміявся старий лицар. — На се ви пішли туди.

— Я? — заперечив Симеон, здвигаючи плечима. — Ані в голові мені було. То мої батьки, ще заки я вродився, приначили зробити з мене жертву. В дванацятім році мого віку дали мене монастиреви. Я волів би... Та що про се балакати. Пропало!

— Не подобаєте на такого, що йому зле на сім світі.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Ч. М., Филаделфія. — Ваші почування благородні, але вірш заслабий. Поправити важко, бо ми не поети.

М. Г., Мікізракс, Па. — Вже тих закликів було стільки, що годі їх повторяти. Тепер пора збирати, а не закликати.

Р. Р., Ню Йорк, Н. Й. — З Вашого допису виходить, що Ви не дуже добре обзнакомлені з громадською роботою в Америці, принаймні з тим, хто і яку він роботу з боку національного табору.

Д-р Остап Грицай.

ПОТАЄМНА ХРИСТІЯНКА

Українському жіноцтву в усіх середовищах під теперішню хвилю з присвятою.

1.

Простори палати, подихом величавої поваги овіяні, розкошами життя надихані, красою мистецтва преображені. Від гостинного атріюма до залитого сонцем перістілю — скрізь лиснючі помости, виструєні барвистою мозаїкою в узори круглолінійні, цвітисті і гладкі, мов дзеркала римських красунь. Мальовані стіни, кожна у три поля, з іншими овидами: на першому тло темноблакитне з цвітами непорочно білими, мов сніг, на другому зелене зі світло-рожевими троядами, третеж цілком чорне, а на ньому золоті лелії. Але якоїж розкоші нема тут, у палати батьків Юлії Флявії? В ньому вся насолода — для очей, для дотику, для чуття. Куди не ступиш і куди не глянеш, усюди крісла мов престоли, ложа ніби манливі обійми, вкстелені безлічю розкішних подушок, пестливих шовків Сирії, найдорожчих килимів Александрії і Вавилону. А коли перша заграва раннього сонця орожевлює сяєвами, тихими мов цілунок, трикратні ряди марморових колюмни у перістілю, то безсонна Юлія Флявія бачить кипариси й лаври далеких садів з мріючими затишами, що їх так любили оспівувати грецькі рапсоди-кобзарі Мессаліни, і її молоду душу обхоплює на хвилю болюча туга. І видається їй, сенаторській донці, іноді, що її потаємний замисл — це невибачна провина і нездійснимий ніколи порив нерозваги.

Та проте — хто і що всилі спинити її увечері на таємній дорозі, що веде в печери катакомб ісповідників божеського Месії? І чим тоді всі пишности палати сенатора Риму в порівнанню з тими глухими криївками християн, що нагадують їй, випещеній дитині гордих патриціїв, оповідання про глиби Туліянума в мамертинських вязницях столиці Цезарів?

Юлія Флявія вірить і ісповідує. І коли вона, блаженна перемогою над кожночасними ваганнями, що турбують її вразливу душу, у громаді сповідників у катакомбах приймає навколішки благословення срібноволосого апостола Спасителя, вона вся, задивлена у хрест, шепоче жагучо:

— Обожаю Тебе, і для Тебе всеціло жертва моя.

2.

Століття минали, буровіями проношуючись у відвічному круговороті вселюдського існування.

І століття палатів з мозаїковими помостами, з трикратними малюнками стін і з рядами марморових колюмн проминули згодом так, як пронеслись світом віки палатів Семіраміди, і віки фараонів Єгипту і віки краснотворчої Гелляди. А з темних печер перших ісповідників галилейського Месії стали величні святині християнства, й оволоділи вони світом від сходу до заходу, й від півдня до далекої півночі. І давно-давно спочили в могилах непроглядні ряди тих перших ісповідників та ісповідниць Христа, що слухали слів Його апостолів по катакомбах, відреклися ва імя Назорея гордих достоїнств і пишних палат, гинули за Нього на аренах цісарських цирків і колізеїв, і страждали за Розпнятого всежертвенно скрізь, де тільки билося людське серце і гомоніла людська мова. І розвіялась давно у предовгих бурях століть і тінь потаємної християнки, молоденької Юлії Флявії, і свята тривога її душі й боротьба, її болюче раювання заповітами Месії і неземне захоплення Євангелієм великої любови, як розвіялись давно і тіни міліонів інших таких, як Юлія Флявія...

Але краса їх ісповідництва, краса релігійного захоплення першої потаємної християнки лишилась незабутня і невмируча по нинішній день і навіки.

Вона сяйвом поезії преображує і постать Неронового кохання, молодої Грекині Акте, і ті благородні жінки на дворах цезарівського Риму, що, зачитуючись у листах Плінія Молодого і стоїчних розважань Марка Авредія змогли згодом як перші відчути всю безконечну глибінь Христової науки. І як ніколи досі — навіть і в епоху Сафо, Коринни й Аспазії в Гелляді ні — виявилась тоді животворна спромога жінки, нехай тільки всилу інтуїції, глибокого, хоч і пів-несвідомого почування, розуміти вагу великої ідеї, захоплюватися нею і жертвенно служити їй. І саме в історії поширення і закріплення ідеї християнства виступає та спромога жінки, виплекана нею вперше в небезпечному запіллю катакомб, читкіше, ніж в історії якоїсь іншої ідеї світового значіння, мов наперекір відомому висловови ап. Павла в 1. листі до Тимотея, що діло жінки — хата і послух чоловікови. І вона ніяким чином не обмежується тільки першими століттями релігійного захоплення після Христа. Віддана вщерть свойому Господу потаємна християнка очаровує нас своїм пожертвуванням великій ідеї і впродовж дальших, уже й іншими течіями перепоєних віків, як нпр. в епоху відродження християнства з хрестоносними походами, зокремаж у віці XIII. Бо хіба не почуваємо щось з чару першої, потаємної християнки в прегарній постаті тієї Італійки, Кляри Шіффі, що захоплена проповідями Святого з Ассізі, як молода, багата аристократка, та чудова своєю вродою красуня, кидає палату батьків, щоб служити всеціло Христовій ідеї? Або в духовости овіяної легендами Єлисавети з Тірінген, яка, ховаючись від свойого суворого чоловіка, ляндграфа Людвика, роздаровує вбогим трохи не все своє добро? І вже приклад хоч би тільки тих двох подвижниць християнської ідеї між жіноцтвом середновіча показує нам, що ісповідниця Христа не вязалась виключно самотою своєї келії. Ні, захоплена великою ідеєю і готова за неї до совершенної самопожертви, вона де-далі з рівною посвятою вміє служити і — справі громади. Бо невже не вчилась вона, християнка, колись у катакомбах молитися з громадою однодумців за один спільний тій громаді ідеал? Так жагучо, з усієї душі молитись за нього, і мужно й хоробро довершувати по тій молитві діл, хоч би тим ділом мала бути тільки смерть для добра широкого загалу?

Так — катакомби великих визвольних ідей в життю людства розкриваються усе наново, всеодно, коли й де вони: в диких провалах Еспанії, де Августина з Сарагосси готується прогнати з еспанської землі полки Наполеона; в революційній Італії у яругах Карбонарів, де молоді дівчата такіж хоробрі, як і старі боєвики; чи де інде. І поки спасенний чин незломних обновців зможе за кожен раз потрясти світом, потаємні християнки всіх середовищ будуть припадати до них з жагучою молитвою:

Обожаю Тебе, і для Тебе всеціло жертва моя.

3.

І ти, мученице століть, українська сестро, від віків ти у тих катакомбах трівожного захисту й великого дожидання, душевної боротьби і жагучої, нічим не захитаної віри...

Благословенна будь, ти неустрашима ісповіднице заповітів геройського страждання!

З Ольгою, княгинею преславною, потаємною ісповідницею Христа, ти найперше з темряви нехрещеного світа видвигаєшся, мудра й бодра, і проти цісарів золотої Византії володарка непереможна. Але вже на ранніх розсвітах твойого істнування і слави твоєї, чужинецький наїзник дикими ордами Половців і Печенігів лютих, Татарів і Турка бісурмена на землі твої набігає, і в пожарищах руїни страшної Христові вівтарі в тебе мечем і вогнем винищує. Чи тямиш, українська сестро, як то тоді в катакомбах Десятинної церкви в Київі, мимо оборони хороброго воєводи Дмитра, сотки вас, християнок України, Татари в пень вирізали? І невже й можнаб тобі, страдниче незломна, забути ті полони татарські, ті ясири турецькі, де вас тисячами-тисячами бісурменські хижаки на ремені попри коні брали, бичами вам золотисті коси розтріпували і вашою неповинною кровю руді степи зливали? Як кажеться в піснях сумуючої батьківщини:

> Зажурилась Україна, що ніде прожити,
> Витоптала орда кіньми маленькії діти.
> Ой маленькі витоптала, великих забрала,
> Назад руки постягала, під хана пігнала.

Але ти, геройська мученице, ти не поклонилась болванам чужинецьких поганців ніколи. Хоч і руйнували тобі татарські варвари твої церкви так, як нині московські Тамерлани, загарбавши твою прекрасну землю, тобі прадідні святі собори України винищують, ти з несхитною вірою перших потаємних християнок молилася Господеви в катакомбах твойого захисту. І де ти їх і не знаходила собі, в гущах глухих борів, у лісах і дебрах, у холодних ярах і великих льохах, у безвістях диких піль і прірвах гір, кригою окутих, — усюди там ти лиш дужчала гартом душі і незрушимістю утаєного почину. Не змогли поневолити тебе до нині ні ханські загони, ні полчища Москви кровожадної, ні пекельне шаліття Ляхів окаянних... Справді — якеж предивне звязує тебе нині, на відсталь тисячеліть, з ісповідницями Христа в Римі Цезарів.

Десь ось, сестро сердешна, видвигаються ще завжди палати з помостами мозаїковими і стінами у три поля мальованими, з колюмнами марморовими і ложами, мов манливі обійми, і вони заманюють тебе мовою жерців поганських ідолів. Тебе, що у твоїх холодних ярах століттями цілими виховувала Европі святої Кляри та Єлисавети довгі покоління одчайдушних лицарів, котрі зі зброєю в руці боронили культури тієї християнської Европи перед навалами невірних. Але ти, українська жінко, ти знаєш гаразд визвольний ідеал твоїх катакомб, і ти саме нині мусиш молитися Розпнятій Батьківщині найпалкішим жаром твоєї молитви:

Обожаю Тебе, і для Тебе всеціло жертва моя!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

"THE MOST IMPORTANT PEOPLE."

"Who are the most important people on the world?" I asked a professor of a Western University who was chaitting with me.

"The youths and maidens, the young people who have not altogether left childhood behind as they are about to step into womanhood and manhood, are the most important people to me," was his response.

"They," continued the professor, "are the rulers of tomorrow. They are the inventors whose ideas and discoveries will determine the course of world affairs in years to come. Those are the minds upon whom the future national and international matters. Their decisions, opinions and judgements will play an important part in the lives of future generations.

"At no time in life are these young people quite so conscious of themselves as at the time when they are leaving childhood's gay innocence and stand at the threshold of adulthood.

"One cannot understand the workings of those minds at this period because there are repressions too subtle to analyze. Often there are sudden impulses too complicated to be explained.

"Nevertheless, it is very interesting and educating to watch the actions of the youth — the rulers of tomorrow".

Professor Hibberd's conversation interested me so immensely that it compelled me to write, for others to read.

Mary Kusy,
Jersey City, N. J.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що пірічний мітінг відбудеться 2 липня, в годині 3-тій пополудни, в гали де звичайно. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Уряд і контр. комісія здадуть звіт за 6 місяців. — Іван Ворона, предс.; Павло Шут, кас.; Мих. Зельвак, секр.

В. Кедровський.

БОРОТЬБА З ПОГРОМАМИ НА УКРАЇНІ

(4)

Велика хартія прав національностей, яку видала Центральна Рада в формі Національно - Персональної Автономії, була оголошена українськими провідниками зі своєї власної волі, з чистим серцем і совістю, без найменшого примусу зовні. Цим українська провідна верства лише завершувала й переводила в життя своє відношення до всіх „інородців", яке вона виплекала в своїй душі. Та, на жаль, тієї взаїмности Українці не мали від „інородців" ні в літературі, ні в політичній праці, та взагалі в щоденному життю.

* * *

З вище наведеної відозви Центральної Ради ми бачимо, що вже від самого початку завязків майбутньої української національної влади на Україні довелося їй мати діло з погромною агітацією старих, ще в царських часах добре зорганізованих і вправних організаторів погромів, яких лави тепер, з причини революції, доповнилися ріжними безробітними поліцаями та урядовцями, від яких на Україні аж кишіло. Погромну агітацію провадили тихцем також жидофоби та чорносотенці в російській армії, яка у великій своїй масі перебувала на Україні. До них також приеднались ріжні бувші жандарми та співробітники охрани.

На Україні кадри погромників-організаторів та агітаторів доповнювалися ще тими ворогами українського визвольного руху, які всіми силами хотіли спровокувати український національний рух, які хотіли поставити проти нього не лише Москалів-імперіялістів, але й народности, котрі заселяли Україну. Вони або активною пропагандою, або пасивним потуранням погромній пропаганді та незвертанням уваги на неї, коли ще залишалися при владі, як владі вже тимчасового російського уряду, сприяли поширенню погромницького руху в утяганню в нього широких українських мас. На поміч їм прийшли ріжні нібито українські „ультранаціоналісти", котрі, одягшись в козацькі жупани й з оселедцями на головах, зі всіх традицій своїх дідів та прадідів одідичили лише нахил до пиятики, бешкетів та сваволі, яку їх прадіди виявляли в часах народніх потрясень на Україні, коли вони й боролися з правдивими й активними ворогами України, а не з беззбройними жидівськими масами.

На Україні, та й у всій Росії, по революції почали скоро поширюватися анархія й розклад. Почали все більше траплятися випадки ганебних ексцесів, як пограбування вперш у чергу спіртових складів, а потім крамниць та ріжних державних складів, з метою звичайної поживи. В цій анархії почала на Україні народжуватися „отаманія", що складалася вбільшости з ріжних пройдисвітів та кримінальних типів, які своїм злочинним нюхом чули, що можна „зробити собі карієру" на найпримітивнішому національному почуттю українських народніх мас. Вони старалися пролізти в кожду українську національну організацію, а особливо в лави „Вільного Козацтва", яке зпочатку було дійсно ідейним, було народньою міліцією, яка підтримувала порядок і лад на місцях. Але, попавши в руки „провідників" типу Польтавців - Остряниць, воно скоро обернулося в банди, які нападали взагалі на всіх, хто був „не з ними". Ріжні бувші члени Союза Русскіх Людей та інших „патріотичних" царославних організацій, котрі були на Україні, також потягнулися до того „Вільного Козацтва", а тому Центральній Раді та українським національно-демократичним організаціям і провідникам нарешті довелося боротись проти тих частин козацтва, що сіяли безладдя в державі. Треба признати, що забракло свідомих українських сил, щоби вповні опанувати те козацтво. Лише його окремі частини, як наприклад катеринославське Вільне Козацтво, залишилося в руках політично свідомих і демократично настроєних провідників. Це козацтво не сплямило себе ні погромами, ні зрадою своєї національної влади. (Провід Вільного Козацтва в Степовій Україні був у руках соціял-демократів та соц.-революціонерів — брати Горобці, Малашко й інші).

Та ця українська анархія, яку репрезентувало собою почасти Вільне Козацтво в другій половині 1917 року, ще не булаб такою грізною й деструктивною, якою вона стала, колиб на Україні не перебували здезорганізовані частини російської армії, яка з кождим днем все більше розкладалася та котилася в прірву анархії. Більше як чотири міліони здеморалізованого російського воянцтва бешкетували на території України й безсильними були невеликі острівці українських військових частин серед цього розбурханого моря анархії, грабунків та всякого роду злочинів.

Ці маси бувшої царської армії, з якими не могли справитися ні тимчасовий всеросійський уряд, ні російська демократично-революційна адміністрація, ні відповідальні соціялістично - демократичні верстви російської інтелігенції на Україні, очевидно, не могли бути впорядковані чужою для них українською владою, чи українськими діячами. Та й сама українська влада в 1917 році майже цілий рік боролася з російською владою Керенського за право стати дійсною владою, а тому вона не мала повної своєї сили й не могла всіми засобами та мірами боротися з анархією. Ця боротьба тимчасового уряду Росії за збереження своєї централістичної влади на Україні була водою на млин анархії на Україні. Вона обезсилювала фактично й морально підривала авторитет та значіння української влади, а тому утворювала ґрунт для анархії на Україні.

* * *

Коли жидівські погроми є огидним і страшним, жорстоким явищем, яке не має ніякого виправдання, то треба признати, що й погром інших національностей та цілих народів мусимо таксамо оцінювати. Тут треба пригадати й не забувати, що на Україні були не тільки жидівські погроми, але й не в меншій мірі також українські погроми. Українське мирне населення навіть пропорціонально до своєї скількости зазнало в часах революції значно більших утрат, ніж жидівське. Українська влада, українські провідники й армія не могли врятувати України від цих погромів, а їм не можна закинути в цьому браку волі, бажання та рішучих заходів.

Погроми Українців чи з польської, чи з московської сторони були пімстою за бажання Українців створити свою власну державу; були „карою" за намір відділитися від тих окупатів українських земель. Тому вони були організовані, так би мовити, політично - національними ворогами українства. Але жидівські погроми мали зовсім іншу причину й характер. В жидівських погромах лише частинно відбивалася якась „пімста" погромників за свої невдачі, пімста за свою слабість проти сильнішого ворога, або ще скорше: бажання звалити свою вину за невдачі на когось іншого й т. д. В дійсности в більшости випадків причиною погромів були звичайні грабіжницько-кримінальні нахили, які виявлялись у пограбованню майна, або ще до того пхали погромники їх дикі полові інстинкти, які виявляли себе в ґвалтуванню жіноцтва. Це не був наслідок пімсти, а пімсту тут виставляли як закриття дійсних інстинктів та намірів погромників.

Погромницькі елементи, починаючи свою страшну діяльність з жидівських погромів, потім переходили на пограбування державного майна, на пограбування поміщицьких, а далі вже яких лише попадеться господарств та домів. Оті всі Козир-Зірки, Біденки, Семусенки, Божки, Шили та інші погромні „отамани", поруч з жидівськими погромами також грабували українські цукроварні, крамниці, склади ріжного майна, державні скарбниці, банки й т. п. Вони ґвалтували також українське, чи яке інше жіноцтво, причіплюючи своїм нещасливим жертвам латку „зрадниць", ворогів „Неньки України", „ворогів народу", називаючи їх шпигунками, большевицькими, чи якими іншими агентками й т. п.

Таких фактів на Україні було занотовано багато в часах страшної анархії, яка там шаліла, посіяна московською навалою на українські землі з одної сторони, а польською — з другої. Отакі окремі факти, колиб їх зібрати і поставити поруч, далиб не менше страшну картину погрому українства, як та, яку малює жидівство в своїх книжках, виступах та виданнях.

(Далі буде).

ЛЮБКА І ХРИСТЯ КОЛЕССИ.

„Весна прийшла. На синьому Дунаї
Сплеснула лебединими крильми,
Дунула теплим подихом по краї,
Зломала мости ледові зими..."

Оттак — за Іваном Франком — хотілось розпочати рядки музичного справоздання з того „Свята Весни", яким можнаб назвати недавній вечір (у Львові) славної нашої піяністки Любки Колесси і здобуваючої собі також славу її сестри, віольончелістки — Христі.

Весна прийшла — у найкращих своїх проявах і промовила до нас непереможністю своїх поривів, ніжністю запашности, богацтвом красок, непорочністю настрою.

І справді мова, якою промовили до нас обі концертантки, мала в собі ту весняну силу, під напором якої мусіла тріснути та психічна ледова крига, яка в нинішніх важких часах разураз налягає на наші душі й на наші почування.

Мистецтво Любки — це пишно розвилий цвіт, поривзючий і захоплюючий ясністю і повнотою своєї краси. Мистецтво Христі це чудовий пучок, зворушаючий таємністю укритого, невисказаного чару.

Чи то був маєстатичний — монументальний стиль Бахівської токати і фуґи д-моль, чи повне прецікавих піяністичних проблемів і ефектів концертове алеґро Шопена, чи опалізуюча чудовими красками суїта Дебісі — всюди поза суверенним опануванням технічної і змістової сторінки виконуваного твору видно було великий талант. Слухач відчуває у Любки Колесси ще щось, те дрібне, а таке невловне у виразі і таке заважкуче слівце: „щось", яке ставить її в першому ряді найкращих піяністів, мистців, які Божою іскрою розпалюють у душах слухачів огонь найкращих, найніжніших, а одночасно наймогутніших почувань і вражінь.

Те саме невловне „щось" проміннює і від молодечої ще, а проте такої виразної індивідуальности, Христі Колесси. І хоч вона ще напів дитина, то нема у її грі ні тіни тої „сензаційности" — невідлучного атрибуту усяких „Вундер Кіндів". Там усе таке природне — таке просте і таке чисте у виразі, як це стрічаємо тільки на вершинах мистецтва. Контемпляційний чинник виступає у Христі бодай, у теперішній стадії, може ще яркіше ніж у її сестри Любки. І мабуть ніякий інший інструмент не підходив би так близько до її духової структури як віольончеля. І в неї риси лиця підчас гри набирають якогось надземського виразу. І вона, таксамо як Любка, розпливається до останнього свого нерву в стихійности музичного елементу, вчуваючися знаменито у кождий стиль і жанр. Чули ми те і відчували в незвичайно важкій староклясичній сонаті Льокателія, в основаній на народніх мотивах суїті Барвінського і в дрібних кусничках Фрескобальдія, Мадельсзона та Поппера. Свій, такий світлий перший у нас успіх завдячує Христя в части своїй сестрі Любці, якій, хоч вона старалась усунутися при віольончелевих точках на другий плян — залишаючи аплязви виключно своїй молодшій сестрі, належиться щира дяка за таке дискретне і таке стилеве співвиконання згаданих творів.

Вимковo чисельно заповнена саля польського Музичного Товариства свідчила тільки про незвичайну атракційну силу, якою тішаться в цілому світі обі концертантки. А ті прояви захоплення і вдячности та квітові овації були чи не найціннішою заплатою за той повний незатертих вражінь вечір, шкода, що тільки один!

Василь Барвінський.

Реванж.

— Не розумію, як у нинішніх тяжких часах Конопляники можуть тримати в хаті дві сили?

— То дуже просто. Що неділі грають із ними бриджа по кілька партій тай так відберуть у них назад усю платню.

—o—

Учений сидить у товаристві, біля нього молода жінка.

— Чи пригадуєте собі, — починає вона балачку. — Тому пять літ ви питалися мене, чи не схотіла би я вийти за вас?

— А так, — каже на це вчений — а ви вийшли за мене?

—o—

Безплатний вступ для дітей.

Один цирк заїхав до шотляндського ліста та вивісив при вході великий напис великими буквами: „Безплатний вступ". Коли зачудовані Шотляндці підійшли ближче, могли прочитати дрібонькими буквами: „Для осіб понад 70-літніх у супроводі своїх родичів". Цирк був порожний.

—o—

Марійка вибирається на баль. У другій кімнаті жде нетерпеливо Степан, що пів року вже мріє про те, щоби піти на забаву з обожаною приятелькою. Тимчасом старша сестра повчає Марійку:

— Слухай, Марійцю, колиб Степан пробував тебе поцілувати, то не згодися рішучо.

— Добре, каже на це Марійка, а колиб він не пробував?

—o—

ЗА СОРОК ТИСЯЧ.

Храм святого Юра — Христового воїна. Найкращий храм на найкращім місці Львова. Вічний, пророчистий доказ на те, що ми колись вибирали місця під свої будівлі...

Нині в цьому храмі — Свято Поляглих. Архиерейська Служба Божа, панахида. При престолі Преосвященний Никита в асисті священства. На почесних місцях: направо члени уряду, наліво булавні старшини, в кріслах представники установ, а далі муром старшинська та стрілецька братія.

А по середині, напроти „царських воріт" на найпочеснішим місці — колишній начальний вожд Української Галицької Армії, генерал Мирон Тарнавський.

Посивілий за війни і по війні, серед боїв і серед обставин, від журби за край і за хліб насущний. Перший раз після останнього вистрілу на належнім місці.

В темнім одінні, скромний і тихий, як темне, скромне і тихе його життя серед нас. Сидить перед „царськими воротами", на першім місці, вирваний з далекого, забутого села, з самітної біди.

Перший раз!...

Але ось сива голова піднеслася, пригасле око блиснуло зпід навислих брів.

Львів, Чортків, Бережани, Камянець, Бердичів, Київ.

Не думайте, люди, що це хтонебудь ці спомини снує!

На один його кивок свистіли десять тисяч острих як бритва шабель, дзвеніли сто тисяч певних багнетів, гриміли пятьсот грізних гармат...

Минулося... Пройшло... Димами подій заслонилося.

Трагічні випадки пригнули дуже плечі, незавидна доля згасила око, вічна журба зорала чоло.

Скільки літ у біді, в забутті і — нараз спромога помолитися гідно за душі тих, яких во імя найвищого земського добра післав у бій.

На середині храму — гріб. Один гріб замісць сорок тисяч гробів; один березовий хрестик замісць сорок тисяч хрестиків.

Біля гробу чотири свічки горять ясно, як горіли любовю до народу серця тих, за яких нині поминальне богослуження. Нині у величнім храмі св. Юра — завтра в усіх церквах і церковцях Галичини.

Сорок тисяч поляглих бачать це і чують, що хоч умирали за більше як є, то всетаки вмерли не задармо. — („Діло").

Галактіон Чіпка.

The Sport Whirl.

AUBURN UKRAINIAN WINS AT SPRINGFIELD, MASS.

The Boxing Fraternity in the New England find the name of Steve Halaiko a great attraction, more than 3000 fans turning out Monday nite at Springfield, Mass., to watch the Auburn ghost easily outpoint the Cocoa Kid, of New Haven, Conn., in a ten round feature bout for the benefit of the American Legion.

In dropping the colored boxer three times the popular Ukrainian lad showed that his right mit is back in condition again and that Halaiko could have gone a long way had he not taken up the manly art of self-defense as a profession. He was one of the smartest shortstops ever developed in these parts, was one of the members on the Ukrainian A.C. of Auburn club and has played ball on the Uke team for years.

Duke Yachwak.

—o—

AUBURN, N. Y.

Auburn Ukes Invade North Country. Suffer Defeat.

Game with Panther Lake Collegians in the Adirondacks Summer Resorts is Well Plyaed. Wild Thrown, Costly.

The Auburn Ukrainian A. C. tossers motored to Panther Lake in the Adirondacks last Sunday and in a red-hot diamond tilt with the Panther Lake nine lost to the score of 4 to 3. Superb ball was played by both teams and the playing thrilled an extra large gallery. There was only one error made during the hole game and that was made by the catcher of the Uke team Namisnak, who seldom makes any errors letting in the winning tally.

In the initial inning the Ukes took the lead with two runs. The Panther Lake tied on squeeze plays that they are noted for in the fourth and fifth innings. The Ukes outhit the Adirondacks tossers, two beggers being chalked up by Namisnak, Charles; Behunick, Babanda and Savage figured in three double plays. Malenich the Uke pitched a wonderful game for the Auburn team allowing the college players only 7 hits and striking out 7.

Steffenellie, Syracuse University Star, was the big noise on the Panther Lake team, sending in the winning tally in the sixth frame with a double. Ulrich of the Syracuse U., catcher on the Orange nine, also played good ball for the winners.

—o—

— Ти чув, Юркови втікла жінка, та якось цього не пізнати по нім.

— То й не дивота, він якийсь такий дивак, що його вже ніщо не тішить...

Приніс утікача.

Одній пані утік канарок з клітки. Вона дуже любила його, тому просила всіх у каменниці, щоби повідомили її, як натраплять на канарка.

Кілька годин пізніше прийшов якийсь хлопець з котом на руках. Вклонився тай каже:

— Я приніс пані канарка!

— Невже! — сказала врадувана пані. — А де той мій любий канарок?

А хлопець на це, показуючи на кота:

— В кота в животику!

—o—

Берко вертається вечором до дому.

— Де ти був так довго? — питається його жінка. — Я вже годину жду з вечерою.

— Я ходив купити собі кілька метрів полотна.

— Навіщо тобі полотно?

— Знаєш, я щось тепер так недобре чуюся. Чоловік не може знати, коли йому прийде кінець. Тому я заніс це полотно до старої Майорчихи, щоби мені вшила смертну сорочку.

— Що? До Майорчихи!? Три місяці будеш щонайменше ждати, заки вона вшиє тобі цю сорочку.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

76.

Пірати відбивалися, як могли, але під ударами списів горібсів падали один за другим. Горібси також мали багато вбитих і поранених, але це їх не спиняло, бо до них прибували все нові й нові сили. Нарешті біля берега ріки кілька горібсів дібралися до човна й тепер не вратували піратів ні їх револьвери, ні ножі. До рук горібсів дісталися живими три пірати та Джесі Ґрідлі з Тором. Цих двох горібси не поранили, бо вони не мали в себе зброї й не боронилися.

Після своєї перемоги горібси позбирали трупи вбитих піратів і почали свій бенкет. Вони їли людське мясо з великим смаком. Від цієї картини в Джесі Ґрідлія аж мороз проходив поза шкірою й він лише чекав тепер, коли до нього прийде черга стати смачною поживою отсим страшним потворам. Ґрідлі був уражений, коли один з горібсів сказав йому мовою мапі: „Стій. Я розвяжу тебе. Ти потім підеш зо мною, куди я поведу тебе".

Ґрідлі покірливо пішов за цією потворою в ліс. Горібс тяжким своїм тілом розсував гилля дерев і протоптував ногами стежку в кущах. Нарешті вони прийшли до потвор, на яких горібси їхали верхи, коли нападали на човен. „Сідай зпереду на шию", сказав горібс. Ґрідлі всів на горобора й на всьому тілі почув якусь неприємну проходу від тіла потвори, яке було слизьке й зимне. Ззаду Джесі Ґрідлія всів горібс, який пігнав уперед свого дивного „коня".

Якийсь час Ґрідлі їхав мовчки, роздумуючи про свою долю. Він не міг мати найменшої уяви, що з ним буде. Йому здавалося ввесь час, що це тяжкий сон, від якого він з радістю прокинеться. Нарешті він спитав горібса: „Куди ти мене везеш? Що думаєш робити зо мною?" Горібс відповів: „Будь спокійний. Скоро побачиш. Ми тебе будемо добре годувати яйцями та всім, що дасть тобі гарний товщ. А потім побачиш, що буде з тобою". Від цих слів у Ґрідлія пішли мурашки поза шкірою.